

## 1. Vymezení zkoumaných populací

### 1.1 Děti

Populaci označovanou jako děti bude pro potřeby této studie uvažována populace osob v dokončeném věku 0 až 14 let<sup>1</sup>.

### 1.2 Osoby žijící mimo soukromé domácnosti

Vymezení pojmu osob žijících mimo soukromé domácnosti vychází z metodiky výběru osob pro Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS), jehož respondenti byli následně šetřeni pro potřeby VŠPO. Dle této metodiky je výběrovou jednotkou byt a do zjišťování spadají osoby obvykle bydlící v bytech, které setrvávají či mají v úmyslu zůstat na území České republiky alespoň jeden rok (osoby žijící společně v jednom bytě tvoří tzv. bytové domácnosti, a ty představují domácnosti zahrnuté do VŠPO). Populace osob žijících v České republice, která není pokryta šetřením VŠPO a odpovídá tak vymezení osob žijících mimo soukromé domácnosti zahrnuje:

- osoby žijící v kolektivních domácnostech typu institucí (např. ústavní zařízení sociální a zdravotní péče, školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, nebo věznice),
- osoby žijící v ostatních kolektivních domácnostech, tedy bydlící v ubytovacích zařízeních (např. ubytovny a svobodárny, hotely),
- osoby bydlící mimo byty a zařízení (např. rekreační chaty, nouzová obydlí, mobilní obydlí),
- bezdomovce.

Dle metodiky VŠPS není z hlediska zahrnutí konkrétní osoby do domácnosti rozhodující, má-li v šetřeném bytě trvalý, dlouhodobý, přechodný nebo nehlášený pobyt. Rozhodující je ekonomická zainteresovanost jednotlivých členů k domácnosti. Zainteresovaností se rozumí, že jednotliví členové domácnosti ji považují za svou základní domácnost, kde přebývají, bydlí a starají se o udržování bytové jednotky. Za rezidenta domácnosti je považován i ten, kdo podniká časté cesty mimo domácnost, ale je ekonomicky zainteresován na chodu domácnosti (jde o tzv. dočasně nepřítomné osoby). Z praktického hlediska jsou důležité dva speciální případy: osoby, které pracují mimo domov během týdne a vrací se ke své rodině na víkend; a studenti základních, středních a vysokých škol, kteří jsou během svého studia mimo domov.

Významnou skupinou osob žijících mimo soukromé domácnosti jsou osoby žijící v zařízeních. Zařízení existující v ČR lze rozdělit do několika druhů podle jejich účelu na:

- zařízení pobytových sociálních služeb,
- zdravotnická zařízení ústavní péče,
- vzdělávací a výchovná zařízení poskytující ubytování,
- vězeňská zařízení pro výkon vazby nebo trestu odnětí svobody,
- náboženská zařízení,
- zařízení určená pro uprchlíky,
- ubytovny a svobodárny,
- ubytovací zařízení sloužící pro účely cestovního ruchu.

### 1.3 Odhad rozsahu populace nezahrnuté do VŠPO

Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) umožňuje kvantifikovat rozsah populace nepokryté VŠPO. Poslední dostupné výsledky za rok 2011 poskytuje Tabulka 1.1. Z ní je patrné, že dle struktury populace v roce 2011 by VŠPO zahrnovalo 83,1 % obyvatel ČR. Šetření by nezahrnovalo 14,3 % dětí (včetně 0,2 % osob ve věku 0–14 žijících mimo byty) a dále 2,6 % osob ve věku 15 a více let žijících mimo byty.

---

<sup>1</sup> Dokončený věk 0–14 let odpovídá věkové skupině dětí od narození do dne předcházejícího dosažení věku 15 let. V následujícím textu bude obvykle používán termín dokončený věk. Přesný věk bude použit v případech, kdy půjde o referenci k populaci mladší než určitá přesná věková hranice, např. osoby mladší 65 let (což odpovídá dokončenému věku 0–64 let).



**Tabulka 1.1: Počet osob obvykle bydlících podle věku a způsobu bydlení v ČR v roce 2011**

| Populace                                | 0–14 let               | 15 let a více          | celkem                   |
|---|------------------------|------------------------|--------------------------|
| Žijící v soukromých domácnostech/bytech | 1 471 tis.<br>(14,1 %) | 8 674 tis.<br>(83,1 %) | 10 145 tis.<br>(97,2 %)  |
| Žijící mimo soukromé domácnosti/byty    | 18 tis.<br>(0,2 %)     | 274 tis.<br>(2,6 %)    | 292 tis.<br>(2,8 %)      |
| celkem                                  | 1 489 tis.<br>(14,3 %) | 8 948 tis.<br>(85,7 %) | 10 437 tis.<br>(100,0 %) |

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

Novější údaje jsou dostupné pouze v členění podle věku a lze tedy přesněji kvantifikovat pouze část populace ve věku 0–14 let, která nebyla do VŠPO zahrnuta. Dle odhadů ČSÚ žilo v ČR ve 3. čtvrtletí 2018<sup>2</sup> celkem 10 624 tis. obyvatel, z nichž 1 683 tis. (tedy 15,8 %) představovaly děti do 15 let věku.

Úplné a konzistentní údaje za osoby žijící mimo soukromé domácnosti nejsou kromě Sčítání dostupné, a proto následuje jen podrobnější přehled o struktuře populace osob žijících mimo byty. Podle výsledků posledního Sčítání mělo v České republice k 26. 3. 2011 obvyklé bydliště mimo byty<sup>3</sup> celkem 291,6 tis. osob (2,79 %). Podle způsobu bydlení z nich pak 194,4 tis. žilo v zařízeních<sup>4</sup> (1,86 % všech obvykle bydlících osob), 85,6 tis. žilo mimo byty a zařízení (0,82 %) a 11,5 tis. bylo bezdomovců (0,11 %).

<sup>2</sup> Tedy období, které pokrývá významnou část období sběru dat v rámci VŠPO 2018.

<sup>3</sup> Bytem se rozuměl soubor místností, popřípadě jednotlivá obytná místnost, které jsou stavebním úřadem určeny k bydlení.

<sup>4</sup> Zařízením se rozuměla budova, která obsahuje převážně prostory k ubytování nebo je určena k poskytování lůžkové zdravotní nebo sociální péče.